

følgende vil disse områder blive betegnet som formynderskabsområder.

Artikel 76.

De mål, der ligger til grund for formynderskabssystemet, skal i overensstemmelse med De forenede Nationers formål, således som disse er fastslået i nærværende pagts artikel 1, være:

a. at fremme mellemfolkelig fred og sikkerhed;

b. at befordre formynderskabsområdenes indbyggeres politiske, økonomiske, sociale og undervisningsmæssige fremskridt samt deres fremadskridende udvikling henimod selvstyre eller uafhængighed under passende hensyntagen til hvert enkelt områdes og dets befolkningers særlige forhold, til den pågældende befolknings frit udtrykte ønsker samt til, hvad der måtte blive fastsat ved bestemmelserne i hver enkelt formynderskabsoverenskomst;

c. at fremme respekten for menneskerettigheder og for fundamentale frihedsrettigheder for alle uden forskel med hensyn til race, køn, sprog eller religion, samt at fremme erkendelsen af den indbyrdes afhængighed mellem folkene i hele verden; og

d. at sikre alle medlemmer af De forenede Nationer og deres statsborgere ligebehandling i sociale, økonomiske og handelsforhold, og ligeledes ligebehandling af de nævnte statsborgere med hensyn til retsplejen, uden virkning til skade for opnåelse af de førømtalte mål og med forbehold af bestemmelserne i artikel 80.“

Tilsammen udgør de tre nævnte kapitler de rammer, inden for hvilke FN har udøvet sit tilsyn med kolonimagternes administration af koloniområder.

C. I praksis har bestemmelserne fungeret således, at de administrerende magter årligt til FN har afgivet beretninger om deres administration såvel af „ikke-selvstyrende områder“ som af formynderskabsområder. Disse beretninger er derefter blevet gennemgået for ikke selvstyrende områders vedkommende af det såkaldte artikel 73 e-udvalg og for formynderskabsom-

rådernes vedkommende af formynderskabsrådet, der i henhold til pagten har status som et af FN's vigtigste faste organer på linje med sikkerhedsrådet og det økonomiske og sociale råd.

Uanset denne tilsyneladende lighed i behandlingen af de to sæt områder, formynderskabsområder og „ikke-selvstyrende områder“, består der en temmelig afgørende forskel med hensyn til det mandat, som er tillagt verdensorganisationen med hensyn til formynderskabsområder, idet tilsyn med disse udover gennemgang af de årlige beretninger, der indgives af de administrerende magter, udøves dels ved afhøring af de såkaldte „petitionærer“, d.v.s. ved at acceptere og undersøge andragender indgivet af personer eller grupper i områderne eller af andre, og som angår forhold i områderne eller udøvelsen af formyndersystemet, dels ved at udsende såkaldte besøgsmissioner for at undersøge forholdene på stedet i de respektive områder.

Under indtryk af den almindelige udvikling på kolonifrigørelsesområdet har proceduren med hensyn til formynderskabsområder imidlertid haft betydning for de ikke-selvstyrende områder, ligesom debatten i plenarforsamlingen og dennes hovedudvalg (i dette tilfælde 4. udvalg) har medvirket til, at FN også for de ikke-selvstyrende områders vedkommende er nået frem til en ordening, hvorved der — i og for sig uden formel hjemmel hertil — gives en vis mulighed for afhøring af petitionærer, udsendelse af besøgsmissioner m.v.

Formynderskabsrådets såvel som artikel 73 e-udvalgets (vedrørende oplysninger fra ikke-selvstyrende områder) betydning blev efter oprettelsen af FN's 17-magts- (nu 24-magts) udvalg til udøvelse af gennemførelsen af koloniafviklingsdeklarationen, jfr. nedenfor, meget væsentligt reduceret, og på 18. generalforsamling besluttedes det endeligt at ophæve artikel 73 e-udvalget, hvis funktioner nu er overtaget af koloniudvalget.

Når — som det vil forstås af foranstående — den blotte betragtning af FN-pagten bestemmelse vedrørende disse spørgsmål alligevel kun vil give et højt ufuldstændigt billede af FN's indsats i kolonispørgsmålet, hænger det sammen med den